

Медичний «Оскар»-2019: країна дізналась імена найкращих медиків

В день Святого Пантелеймона у Києві зібрались лікарі аби поспілкуватися між собою, а головне — почути та привітати найкращих у своїй професії з відзнакою за професіоналізм та милосердя «Орден Святого Пантелеймона».

9 серпня 2019 р. вже третій рік поспіль за традицією відбулася церемонія нагородження кращих медиків України відзнакою за професіоналізм та милосердя «Орден Святого Пантелеймона». У День Святого великомученика і цілителя Пантелеймона в Національній філармонії України зібрались 600 медичних працівників з усіх регіонів, а також були присутні зарубіжні гості.

У кожній номінації було обрано по 4 кандидати на відзнаку «Орден Святого Пантелеймона» та по 4 претенденти у трьох номінаціях на вручення нагороди «Медаль Святого Пантелеймона». Але в цей раз, як і в минулому році, організатори знову внесли зміни у Положення відзнаки.

У 2019 р. Поважна рада поповнилася чотирма особами: український політик і дипломат, віце-прем'єр-міністр України (2012–2014) **Костянтин Грищенко**; професор, академік Національної академії медичних наук України **Сергій Комісаренко**; заслужений журналіст України, беззмінний прес-секретар Українського союзу промисловців і підприємців **Марина Кінах**, доктор медичних наук, професор **Лідія Калюжна**.



Церемонія нагородження розпочалась зі вступного слова голови Поважної ради, міністра охорони здоров'я України (2007–2010), голови правління Громадської організації «Українська ліга розвитку паліативної та хоспісної допомоги», доктора медичних наук, заслуженого лікаря України **Василя Князевича**. Він відзначив, що медичний «Оскар» — найвища моральна та духовна нагорода для медиків, а ця відзнака має престиж, який зростає з кожним днем. Пригадав, як та з ким

започаткував цю нагороду: за його словами, ідея виникла після відвідування з президентом Афону — Монастиря Святого Пантелеймона, та в 2008 р. відзнака була погоджена із Блаженнішим Митрополитом Володимиром. В. Князевич у своєму виступі висловив подяку та привітав всіх тих, хто брав участь у створенні медичного «Оскара» та на сьогодні допомагає втілювати цей проект. Наприкінці звернувся до номінантів із настановою: «Тримайтеся! Вам буде цікаво, страшно, але приємно. Ви всі переможці!» і попросив глядачів привітати переможців минулих років.

Номінація «Найкращий лікар»

Професіоналізм, милосердя, здатність на незвичайні вчинки у служінні пацієнту — ті критерії, згідно з якими Поважна рада таємним голосуванням визначила переможця. У цій категорії були представлені такі кандидати:

1. Під його керівництвом написано 40 кандидатських та докторських дисертацій, а сам він опублікував понад 300 наукових робіт, але жодного разу не був на лікарняному. Проте професору кафедри внутрішньої медицини № 1 Української медичної стоматологічної академії **Максиму Дудченко** за 2 тиж повпниться 100 років. Протягом викладацьких років крізь нього пройшло 12 випусків, він вчив близько 15 тис. студентів. Пригадає, що як викладач був дуже суворим: на екзамені серед 300 студентів близько 60 отримували двійки. 45% викладання в академії здійснюється англійською мовою, тому, щоб не відставати від шале-

ного розвитку медицини, професору доводиться й самому постійно вчитися — ходити на курси англійської мови. Відзначає, що секрет довголіття полягає в генетиці, правильному харчуванні та постійній розумовій діяльності.

2. В одному з інтерв'ю завідувач ортопедо-травматичного відділення Дніпропетровської обласної клінічної лікарні імені І.І. Мечникова **Іван Жердев** сказав: «Коли йде війна, цивільних медиків не буває». Лікарню, в якій він працює, знає вся країна: у 2014 р. вона стала одним із форпостів військової медицини. Через операційне відділення, яким він керує, пройшло понад 3 тис. поранених. І Жердев пригадає, що, коли у відділенні було близько 300 хворих, на руці пацієнтів маркером писали номер без прізвища, щоб не переплутати їх. Згідно зі статистикою частка ампутацій при пораненнях у цій лікарні значно менша, ніж в інших. Імен хлопців, яких врятував, не пам'ятає, але кожного з них вважає рідною людиною.

3. **Борис Лемішко** — професор кафедри терапії № 1 та медичної діагностики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, очолює Міську клінічну поліклініку № 5 м. Львова. Ним виконано 10 тис. оперативних втручань різної складності. Пригадає, що колись панічно боявся крові, та якось на уроці біології під час вивчення формених елементів крові попросився вийти, щоб не втратити свідомість, на що його вчителька відповіла: «Борисе, ти станеш хірургом!». У клініці, яку він очолює, Б. Лемішко впровадив мініінвазивну хірургію та започаткував проведення операцій з розширеним обсягом. Вже у вересні на базі поліклініки відкриють Центр раннього втручання для дітей з особливими потребами.

4. У нього єдине та на все життя захоплення — хірургія, але чим більше він оперує, тим більшої досконалості бажає. **Віталій Шаповалов** пройшов шлях від стажера до головного хірурга Військово-медичного клінічного центру Південного регіону, кандидата медичних наук, доцента кафедри загальної хірургії та військової медицини Одеського національного медичного університету. Полковнику, як і більшості його колег, врізалися в пам'ять дні 2014 р., коли до госпіталю доставляли по 130 поранених. В. Шаповалов перший в Україні у польових умовах використав ендоскопічне обкладання у військового з апендицитом. Щороку він виконує понад тисячу операцій та удосконалює їх, має 15 патентів, але саме цікаве для нього — придумати і зробити операцію, яку ніколи не робив.



Для нагородження переможця у номінації «Найкращий лікар» було запрошено українського кардіохірурга, директора Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова, на-

чальника Лікувально-організаційного управління Національної академії медичних наук України **Василя Лазоришинця**, який у своєму виступі розповів про процедуру визначення найкращого лікаря та оголосив, що цього року володарем відзнаки «Орден Святого Пантелеймона» і переможцем у номінації «Найкращий лікар» став **І. Жердев** — той, завдяки якому військовій стають на ноги.

«Найкращий медичний працівник»

У цій номінації беруть участь середній або молодший медичний працівник. Поважна рада при визначенні переможця звертала увагу на професійність, вміння надати першу допомогу, створити комфорт і проявити милосердя до хворого — на те, без чого успішне лікування неможливе. За відзнаку боролися такі номінанти:

1. **Наталія Галапац** — заступник директора з медсестринства Жовківської центральної районної лікарні Львівської області — не просто любить свою професію, а піднімає її престиж. Вона заступала освітню програму, згідно з якою навчаються понад 6 тис. колег. Разом зі своєю командою розробила єдині стандарти роботи медичних сестер у сімейній медицині, якими тепер керуються в усіх лікарнях регіону. Під час 2-тижневого відрядження до Чорнобиля зрозуміла, що медичні сестри завжди стоять на передовій медицини.

2. У трудовій книжці наступного кандидата лише два записи: поступила та вибула, але між ними 60 років. **Валентина Кодола** працювала медичною сестрою у 8-му відділенні Територіального медичного об'єднання «Психіатрія» у м. Києві. Свою кар'єру розпочала у 19 років, коли психіатрична допомога була не розвиненою, а в 35 років стала старшою медичною сестрою та виховала не одне покоління колег. Вона вміла знайти підхід як до співробітників, так і до хворих. Внаслідок травми змушена була піти на пенсію, але В. Кодола щодня дістає свій білий халат та згадує роки праці.

3. **Олексій Тоткал** не стоїть за операційним столом та не чергує в реанімації, але дуже часто саме від нього залежить, чи вдасться врятувати постраждалого. Він 31 рік працює диспетчером в Обласному центрі екстреної медичної допомоги та катастроф у м. Дніпрі. О. Тоткал — медичний брат, якого ніколи не бачать пацієнти, але яким він допомагає. Вся інформація з місць катастроф надходить на диспетчерський пункт, і від нього залежить, як швидко медики приїдуть на допомогу.

4. Хірурги стверджують, що від операційних сестер залежить успіх операції. **Інна Моргун** з самого дитинства мріяла працювати медичною сестрою і після закінчення медичного училища втілила мрію в життя — стала операційною медичною сестрою у відділенні абдомінальної, невідкладної хірургії та у відділенні колопроктології Військово-медичного клінічного центру Південного регіону. Операційна у лікарні — як лінія фронту, тут воюють за життя і перемагають, але від медичної сестри очікують не лише знань, а і співчуття. Практично щодня після роботи вона відвідує хворих на дому, щоб зробити перев'язки. Зізнається, що ніколи не пошкодувала про свій вибір та, коли йде у відпустку, вже за кілька днів сумує за роботою.



Поважна рада присудила перемогу у номінації «Найкращий медичний працівник» двом кандидатам: **В. Кодолі** та **І. Моргун**. Для вручення відзнаки «Орден Святого Пантелеймона» медичним сестрам був запрошений український учений-нейрохірург вищої категорії, академік і президент Національної академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор **Віталій Цимбалюк**. Він привітав усіх колег зі святом та, користуючись нагодою, зробив оголошення, що 14 вересня у м. Вінниця відбудеться відкриття першого пам'ятника медикам, які загинули в місці проведення антитерористичної операції. Вчений відзначив, що згідно з даними на сьогодні полягло 116 медичних працівників: лікарів, фельдшерів, медичних сестер та братів, санітарних інструкторів.

Відзнака для молоді «Медаль Святого Пантелеймона»

Щороку талановиті, успішні й турботливі молоді медики можуть заявити про себе. Саме для них у 2018 р. запровадили нагороду «Медаль Святого Пантелеймона», яка присуджується у трьох номінаціях: «За лікарське мистецтво», «За наукові розробки в медицині», «За турботу та ласку до хворого».

Ректор Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, доктор медичних наук, професор, академік Національної академії медичних наук України **Юрій Вороненко** у своєму виступі сказав: «Медицина без науки — сліпа, а медицина без освіти — небезпечна». Професор відзначив, що медаль для лікарів — дуже висока нагорода, оскільки переможців визначає сама медична спільнота. У номінації «За лікарське мистецтво» перше місце посів асистент кафедри хірургії Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету **Олексій Гудз**.

У номінації «За турботу та ласку до хворого» перемогу здобула медична сестра терапевтичного відділення № 2 Волинського обласного територіального медичного протитуберкульозного об'єднання **Оксана Гальчин**, яка отримала нагороду «Медаль Святого Пантелеймона» від **М. Кінах**. Заслужений журналіст України відзначила, що для неї ця номінація найдушевніша.

Боротьба за перемогу у номінації «За наукові розробки в медицині» об'єднала кращих молодих вчених України — тих, хто буде визначати майбутнє медичної науки. Український вчений, державний, політичний та громадський діяч, президент Націо-



нальної академії педагогічних наук України **Василь Кремень** вважає, що не буде хорошої медицини, якщо вона не розвиватиметься, та немає успіху, якщо наука не супроводжує діяльність медичного працівника. **Сергій Савосько**, доцент кафедри гістології та ембріології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, переміг у номінації «За наукові розробки в медицині».

Номінація «Новатор охорони здоров'я»

У номінації «Новатор охорони здоров'я» були обрані найкращі лікарі, які перебудовують медицину, привносять нові технології та сприяють її розвитку:

1. **Олег Вирва** — головний лікар, завідувач відділу кісткової онкології Інституту патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України. Він медик-скульптор, який вміє повертати ураженим кісткам і форму, і функцію. О. Вирва розробив модульні протипухлинні ендопротези, якими можна замінити будь-які сегменти скелета. Згідно з цією методикою у відділенні прооперовано понад 1200 хворих, серед яких були присутні особливі пацієнти — діти.

2. **Ростислав Зауральський** — завідувач відділення трансфузіології та еферентної медицини Кременчуцького міського пологового будинку. Він розробив програму заготовки аутоплазми, яка допомогла тисячам пацієнтам. Завдяки йому на світ з'являються живі та здорові діти, а частота виникнення післяпологових ускладнень скоротилася на 90%.

3. **Людмила Новицька-Усенко** — професор кафедри анестезіології та інтенсивної терапії Дніпропетровської медичної академії Міністерства охорони здоров'я України. Вона стояла у витоків вітчизняної анестезіології та мала найбільше бажання — приспати біль. Під час однієї операції вибухнув кисневий балон, і доки міняли обладнання, вона робила штучне дихання пацієнту, якого в результаті прооперували. Цей випадок спонукав її до пошуку ефективних методів та розробок досліджень в анестезіології. За три роки після закінчення університету вона написала кандидатську, за десять — докторську. Л. Новицька-Усенко стала завідувачем найпершого відділення інтенсивної терапії в Дніпропетровській області. На сьогодні в Обласній клінічній лікарні імені І.І. Мечникова існують спеціалізовані сучасні відділення анестезіології та інтенсивної терапії, де її досвід та знання — безцінні.

4. **Василь Попович** — професор кафедри отоларингології та офтальмології з курсом хірургії голови і шиї Івано-Франківського національного медичного університету, доктор медичних наук. Його називають лікарем, який допомагає вільно дихати. Він автор 13 винаходів, та одне з описаних ним захворювань включили до Міжнародної класифікації хвороб. Раніше наявність поліпів носа та бронхіальну астму розглядали окремо, але В. Попович об'єднав ці патології в одне поняття — аспіринову триаду, що, у свою чергу, охоплює поліпи носа, бронхіальну астму та непереносимість нестероїдних протизапальних препаратів. Лікар довів зв'язок аспіринової триади з певними генетичними змінами. Завдяки його відкриттю сотні людей уникають небезпечних операцій, оскільки при цій патології хірургічне лікування протипоказане.



Для нагородження був запрошений **Юрій Єхануров** — професор кафедри економіки підприємства Київського національного

університету імені Т.Г. Шевченка, прем'єр-міністр України (2005–2006). Він зазначив, що ця номінація створена для людей, які роблять майбутнє нашої медицини, та побажав, щоб вони працювали в Україні, а не за кордоном. Перемогу в цій номінації здобув **О. Вирва**.

Номінація «За досягнення у міжнародному співробітництві в охороні здоров'я»

За перемогу в номінації «За досягнення у міжнародному співробітництві в охороні здоров'я» змагалися:



1. **Микола Тронько** — директор Інституту ендокринології та обміну речовин імені В.П. Комісаренка Національної академії медичних наук України, керівник відділу фундаментальних і прикладних проблем ендокринології, академік Національної академії медичних наук України, завідувач кафедри. Він розповідав про наслідки Чорнобильської катастрофи на найпрестижніших міжнародних трибунах, в результаті його співпраці з міжнародними партнерами 18 тис. дітей отримали належну медичну допомогу. Також іноземні вчені запрошували М. Тронька для створення збірника рекомендацій щодо дій населення та уряду у разі ядерних катастроф.

2. **Володимир Гінчицький** — завідувач відділення судинної хірургії Івано-Франківської обласної клінічної лікарні. Польські хірурги після обстеження пацієнта, який був прооперований В. Гінчицьким, запросили лікаря до себе, щоб подивитись, як він виконує оперативне втручання. Згодом на Прикарпатті почали впроваджувати стентування периферичних судин. Завдяки його міжнародній праці операції на сонній артерії стали мініінвазивними, а пацієнти в лікарні перебувають не більше трьох днів. Виживаність підвищилася на 90%. Протягом 5 років у трьох польських клініках та в одній чеській пройшли стажування 60 прикарпатських лікарів та інтернів.

3. **Володимир Лісовий** — ректор Харківського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії медичних наук України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік Академії наук вищої освіти України, заслужений лікар України. Очолив навчальний заклад 15 років тому і почав приділяти увагу міжнародному співробітництву. Минулого року до Університету поступили 1200 іноземних абітурієнтів, а 15 років тому — 150. Під його керівництвом почали проводити студентські англомовні конференції з міжнародною участю. Наразі навчальний заклад має понад 80 угод з партнерськими закладами, в яких студенти та викладачі можуть проходити стажування.

4. **Олександр Апельханс** — науковий керівник Німецького діагностичного центру Святого Павла, де завдяки сучасним технологіям проходять лікування понад 12 тис. пацієнтів з алергією. До центру приїжджають німецькі лікарі, які консультують хворих і проводять тренінги для колег. О. Апельханс запропонував методи молекулярної діагностики алергії. Як він зазначив, він має один великий проект, мета якого — зробити так, щоб люди не мали бронхіальної астми, алергії.

К. Грищенко наголосив, що завдання дипломатичної служби — сприяння міжнародним медичним зв'язкам, і вручив медичний «Оскар» переможцю в номінації «За досягнення у міжнародному співробітництві в охороні здоров'я» — **М. Троньку**.

Номінація «За особистий вагомий внесок у розвиток охорони здоров'я України»

У нинішньому році організатори ввели нову номінацію виключно для іноземних громадян, які мають вагомий заслуги у галузі охорони здоров'я України. Тому з 2019 р. медичний «Оскар» вже стає міжнародною нагородою. Для участі в цій номінації були запрошені:



1. **Клаус Екснер** — представник Німеччини, член правління Асоціації німецьких пластичних хірургів (нині DGPRÄG) і член-засновник Асоціації німецьких естетичних пластичних хірургів. Він роками безоплатно оперує дітей із вродженими вадами на базі Львівської міської лікарні № 8 та працює над створенням програми для стажування хірургів з України в Німеччині.

2. **П'єтро Армані** — італійський лікар, президент Асоціації «Альба», керівник проекту «Муковісцидоз-Україна» підтримує центри допомоги пацієнтам із муковісцидозом.

3. **Маріанна Піфаретті** — представник Швейцарії, голова Благодійної організації «Help Point Sumy», засновник зі швейцарської сторони Сумського обласного благодійного фонду «Хельвеція». Протягом 12 років 2 рази на рік вона передає гуманітарну допомогу закладам охорони здоров'я на Сумщині.

4. **Войцех Барг** — громадянин Польщі, професор кафедри фізіології та практикуючий лікар у галузі пульмонології і алергології Вроцлавського медичного університету. Він організатор Пульмонологічних шкіл на базі Тернопільського національного медичного університету та сприяє стажуванню викладачів і студентів.

5. **Вільям Новік** — американський дитячий кардіохірург, засновник та виконавчий директор Міжнародної неприбуткової благодійної організації «William Novick Global Cardiac Alliance». Він працює в Україні з 1994 р. на базі Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова. Американський хірург передав українській лікарні висококатетерне обладнання, та під його керівництвом проведено 28 складних операцій.

Для оголошення переможця в цій номінації було запрошено **Володимира Огризка** — українського дипломата, міністра закордонних справ України (2007–2009), Надзвичайного та повноважного посла України (1996). На його думку, міжнародні зв'язки набувають динаміки та відчувається, що Україна стає частиною світової медичної цивілізації. Тому, згідно з рішенням Повноважної ради, відзнаку «Орден Святого Пантелеймона» отримали **В. Барг та В. Новік**.

Номінація «Взірець служіння суспільству»

Жодна інша професія не потребує стільки милосердя, співчуття і жертвовності, як професія лікаря. Тому ця номінація для тих, для кого служіння людям є визначальним в їх діяльності. У номінації «Взірець служіння суспільству» розглянуто таких кандидатів:

1. Він перший запровадив сімейну реабілітацію для військових, завдяки чому кількість розлучень після повернення чоловіків із фронту зменшилась. Отець **Ярослав Рохман** вміє чути інших. Також протягом 8 років він приходив до Івано-Франківського клінічного центру паліативної допомоги та щодня бачить, як згасають люди. Його місія надзвичайно складна — кожного підтримати словом. Зі слів Я. Рохмана, працівники паліативної служби не можуть додати днів до життя хворих, але можуть додати життя до днів.

2. **Наталія Ліпська** часто одягає костюм клоуна, але лише у лікарні. За 12 років існування Благодійного фонду «Крила Надії»

зібрала мільйони гривень. Спочатку вона опікувалася хворими з онкологічних відділень, на сьогодні її допомога поширилася в гематологію, реанімацію, діаліз. Мріє перетворити Львів у регіональний центр ефективної медицини, щоб не відправляти дітей на лікування за кордон, тому для лікарень закуповує сучасне медичне обладнання.

3. Відділення паліативно-хоспісної допомоги Лебединської центральної районної лікарні — притулок болю, де завідувач **Сергій Костюк** лікує співчуттям та добротою і щодня бачить людське страждання. Це відділення завжди переповнене, адже люди стають у чергу, щоб дожити останні дні саме в ньому. С. Костюк планує створити виїзну бригаду паліативної допомоги.

4. **Олена Гречанина** — професор кафедри медичної генетики Харківського національного медичного університету, директор Українського інституту клінічної генетики, генеральний директор Міжобласного спеціалізованого медико-генетичного центру — центру рідкісних (орфанних) захворювань. Як вона розповіла, вперше вирішила долю дитини у 1965 р., коли прооперувала малечу з приводу аномалії статевого розвитку. Саме в той час у країні почала зароджуватись нова наука. О. Гречанина допомогла понад мільйону пацієнтів, знаходячи індивідуальний підхід до кожного. На сьогодні консультує пацієнтів із різних країн.



Перший Президент України **Леонід Кравчук** у своєму зверненні відзначив, що ця номінація для тих, хто вміє створювати неймовірний прийнятний простір навколо життя людей. На його думку, якщо людина не служить суспільству, то марно прожила життя. Президент України привітав з перемогою у номінації «Взірець служіння суспільству» **С. Костюка**.

Слід зазначити, що переможці, крім медичного «Оскара», отримали грошову винагороду у розмірі 50 тис. грн., а лауреатом разом з відзнакою «Медаль Святого Пантелеймона» вручили по 10 тис. грн. За традицією всі номінанти отримали ікону Святого Пантелеймона, яка є копією фрески XI століття зі стін Софійського собору.

Під час церемонії всі присутні віддали шану медикам Небесної Сотні та вшанували пам'ять загиблих на території проведення антитерористичної операції хвилиною мовчання, а також подякували присутнім родичам хірурга **Трепка Владислава Віталійовича**, який загинув під Дебальцево та був посмертно нагороджений відзнакою «Орден Святого Пантелеймона».

Для завершення церемонії знову був запрошений голова Поважної ради В. Князевич, який висловив подяку спонсорам за можливість організувати це свято, зарубіжним гостям, Регіональній раді, Національній експертній комісії, Поважній раді, Святейшому Патріарху Київському і всієї Руси-України Філарету, друзям та своїй дружині. Він відзначив чесність, відкритість, але й складність у визначенні переможців. Основна ідея, яку заклали в «Орден Святого Пантелеймона» — це відновлення довіри між лікарем та пацієнтом.

Отже, відзнака за професіоналізм та милосердя «Орден Святого Пантелеймона» вже переступила 10-річний рубіж. Це найголовніша українська нагорода в медичній галузі, за допомогою якої вся громада нашої країни подякувала найкращим медикам.

Як відбувались перші урочистості в 2017 р. з нагоди відзначення та нагородження найкращих медиків України, можете ознайомитися за посиланням.

*Катерина Давіденко,
фото Сергія Бека*